

Klasa I TG1TF1 – plastyka 15 kwietnia

Temat: To warto zobaczyć – dzieła sztuki współczesnej.

Zapoznaj się z tekstem poniżej. Zastanów się, jakie dzieła sztuki (rzeźby, budynki, obrazy...) znajdują się w Twojej okolicy. Jeśli chcesz opisz ciekawe zjawisko sztuki w Twoim najbliższym otoczeniu.

Dzieła sztuki współczesnej

W całej Polsce można znaleźć ciekawe dzieła reprezentujące różne dziedziny i formy sztuki współczesnej. Budowle, rzeźby, instalacje oraz murale polskich i zagranicznych twórców drugiej połowy XX w. stały się elementem krajobrazu wielu miast. Plenerowe dzieła można napotkać w nietypowych miejscach, niekojarzonych ze sztuką. Często prace te nawiązują do wydarzeń ważnych dla mieszkańców danego miejsca czy regionu. Warto dowiedzieć się, jakie obiekty sztuki najnowszej znajdują się w Twojej okolicy albo w miejscu, do którego się wybierasz.

1 Białý Bór – Cerkiew Narodzenia Przenajświętszej Bogarodzicy

Bryła budowli oraz jej wnętrze zostały zaprojektowane przez jednego z najważniejszych polskich malarzy XX w. – Jerzego Nowosielskiego, we współpracy z architektem Bogdanem Kotarbą. Wygląd cerkwi łączy cechy tradycyjnej architektury sakralnej z typową dla współczesnych budynków surową formą pozbawioną ozdób. Jerzy Nowosielski stworzył freski i ikony zdobiące wnętrze budowli. Świątynia jest całościowym dziełem sztuki – wyróżnia się prostotą i ograniczoną kolorystyką, które nawiązują do twórczości artysty.

Cerkiew projektu Jerzego Nowosielskiego i Bogdana Kotarby

2 Orońsko – Centrum Rzeźby Polskiej

Placówka jest zespołem galerii i pracowni udostępnianych artystom, którzy przyjeżdżają do Orońska, by tworzyć. W czasie swojego pobytu mogą korzystać z odlewni, warsztatu ceramicznego i stolarskiego oraz pracowni rzeźb monumentalnych. Mają również możliwość pracy w plenerze – korzystają z tworzywa rzeźbiarskiego w postaci kamiennych bloków. Powstałe na miejscu dzieła trafiają do kolekcji prezentowanej w pobliskim parku.

Wojciech Fangor, *Sygnatura*

3 Gdańsk – murale

Ściany bloków w dzielnicy Zaspa ozdabia 59 murali, których autorami są artyści z całego świata. Pierwsze malowidła powstały w 1997 r. podczas obchodów tysiąclecia Gdańska. Po szlaku murali oprowadzają mieszkańcy Zaspy, działający w grupie o nazwie „Lokalni przewodnicy i przewodniczki”.

Mural autorstwa Zosena [czyt.: sosena] Bandida

5 Elbląg – publiczna kolekcja rzeźb

W różnych miejscach w Elblągu znajduje się ok. 30 dużych metalowych rzeźb. Powstały one w latach 1965–1973 z okazji Biennale Form Przestrzennych zorganizowanego przez miejscową galerię EL. Są wśród nich m.in. dzieła autorstwa Magdaleny Abakanowicz, Katarzyny Kobro i Henryka Stażewskiego.

Forma przestrzenna autorstwa Ewerdta

4 Poznań – *Nierozpoznani* Magdaleny Abakanowicz

Artystka stworzyła kompozycję plenerową złożoną ze 112 osobnych rzeźb odlanych z żeliwa. Pracę zaprezentowano publiczności w 2002 r. z okazji 750-lecia miasta. Dzieło jest przestrzennym układem podobnych do siebie form. Wywołuje skojarzenia z tłumem bezimiennych, anonimowych postaci kroczących w różnych kierunkach, pozbawionych indywidualnych cech.

Magdalena Abakanowicz, *Nierozpoznani*

6 Łódź – *Cisza* Łukasza Bergera

Stalowe pręty zostały rozmieszczone przez artystę na ścianie łódzkiej kamienicy w taki sposób, że pozwala to odczytać słowo „cisza”. Widziane z dołu pręty przypominają z kolei graficzny wykres dźwięku bez wyraźnych wzniesień i spadków. Metoda komunikacji z odbiorcą zastosowana przez Cekasa jest przyjazna – twórca przypomina nam o potrzebie wyciszenia, zachęca do kontemplacji pośród miejskiego gąszczu informacji i reklam.

Łukasz Berger (Cekas), *Cisza*

7 Gdańsk – *Bramy* Grzegorza Klamana

Grzegorz Klaman, *Bramy*

8 Łódź – *Pasaż Róży* Joanny Rajkowskiej

Joanna Rajkowska, *Pasaż Róży*

Praca odznaczająca się prostotą pomysłu całkowicie zmieniła otoczenie. Ściany kamienic na jednym z łódzkich podwórek zostały pokryte kawałkami potłuczonych lusterek, ułożonymi we wzór kwiatów róży. Na elewacjach i chodnikach migoczą jasne punkty, odbicia promieni słonecznych. Pogoda wpływa na położenie rozbłysków oraz ich barwę.

Dzieło przygotowane na wystawę *Drugi do wolności* w 2000 r. znajduje się w Stoczni Gdańskiej i upamiętnia walkę stoczniovców z komunistyczną władzą w latach 80. XX w. Praca składa się z alternatywnego pomnika Międzynarodówki, inspirowanego projektem Władimira Tatlina, oraz instalacji z wyświetlaczami, na których pojawiają się wypowiedzi przedstawicieli dwóch ustrojów: totalitarnego i demokratycznego.

9 Wrocław – *Przejście* Jerzego Kaliny

Jerzy Kalina, *Przejście*

Odlane z brązu figury przechodniów schodzą pod ziemię po jednej stronie drogi, a po drugiej – wylaniają się z płyt chodnikowych, podążając w górę. Artysta nawiązał w ten sposób do działalności opozycji politycznej w czasach PRL oraz bezradności społeczeństwa wobec aresztowań i zaginięć osób sprzeciwiających się komunistycznej władzy w latach 70. XX w.

10 Tarnów – 28.03.1983 Wilhelma Sasnala

Wilhelm Sasnal, 28.03.1983

Instalacja znajduje się w pobliżu dawnych Zakładów Azotowych w Tarnowie-Mościcach. W latach 70. i 80. XX w. okoliczni mieszkańcy obawiali się skażenia środowiska. Dzieło składa się z betonowych rur oblanych gęstą, czarną farbą. Artysta przedstawia alternatywną wizję historii – przywołuje wyobrażenie świata po zagładzie. We wnętrzu jednej z tub widać datę fikcyjnej katastrofy.

11 Poznań – *Golem* Davida Černý'ego

David Černý, *Golem*

Ażurowa rzeźba czeskiego artysty przedstawia zwielokrotnioną, kroczącą przed siebie postać. Dzieło nawiązuje do żydowskiej legendy o olbrzymie Golemie, uformowanym z gliny i ożywionym przez ludzi. Forma obiektu może kojarzyć się z jakością obrazu w starej grze komputerowej, klatką filmu czy nieostрым zdjęciem.

12 Kraków – *Auschwitzieliczka* Mirosława Bałki

Mirosław Bałka, *Auschwitzieliczka*

Artystę zainspirowała oferta wycieczki turystycznej, łączącej zwiedzanie Kopalni Soli „Wieliczka” oraz Państwowego Muzeum Auschwitz-Birkenau. Instalacja Bałki ma formę tunelu otwartego z dwóch stron, z tytułowym napisem wyciętym w suficie. Kiedy światło wpada do wnętrza, na ścianie widać zniekształcone litery.